

Brüssel, 4. detsember 2023
(OR. en)

16336/23

CT 193
ENFOPOL 531
COTER 236
JAI 1613
COPEN 432

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	4. detsember 2023
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	15407/23
Teema:	Nõukogu järelused terrorismiohvrite parema toetamise ja tunnustamise kohta – <i>Nõukogu järelused (4. detsember 2023)</i>

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused terrorismiohvrite parema toetamise ja tunnustamise kohta, mille nõukogu (justiits- ja siseküsimused) kiitis heaks 4. detsembril 2023 toimunud 3992. istungil.

NÕUKOGU JÄRELDUSED**terrorismiohvrite parema toetamise ja tunnustamise kohta**

RÕHUTADES, et terrorism on endiselt kriitiline ülemaailmne oht, kujutab endast Euroopa Liidu väärtuste ühte kõige raskemat rikkumist ning ohustab demokraatia aluspõhimõtteid, nagu inimõiguste austamine, õigusriik ja sotsiaalne ühtekuuluvus;

PIDADES SILMAS, et kuna terrorismi vastu võitlemisel tuleb lisaks julgeoleku aspektile keskenduda ka otseselt mõjutatud inimestele, peavad liikmesriigid tagama igakülgse reageerimise terrorismiohvrite vajadustele, sest nende vajaduste rahuldamine ei ole mitte ainult moraalne vastutus, vaid ka rahvusvahelisest ja ELi õigusest tulenevate juriidiliste kohustuste täitmise küsimus;

VÕTTES ARVESSE, et ohvrite õiguste direktiiviga¹ kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded, ning tunnistatakse, et terrorismiohvid vajavad selle kuriteo eripära tõttu erilist tähelepanu, tuge ja kaitset; ohvrite õiguste direktiivi kavandatud muutmist,² mille eesmärk on veelgi tugevdada ELis kuriteoohvrite õigusi, sealhulgas terrorismiohvrite õigusi; terrorismivastase võitluse direktiiv³ sisaldab terrorismiohvreid käsitlevaid erisätteid ning selles on sätestatud, et liikmesriigid tagavad, et lisaks üldistele ohvriabiteenustele või nende raames on terrorismiohvitel võimalik kasutada nende konkreetsetele vajadustele vastavaid abiteenused ning et need on kättesaadavad kohe pärast rünnakut ja seejärel niikaua, kui vaja;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57).

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded (dok 11840/23).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

MÄRKIDES, et nõukogu kutsus oma 4. juunil 2018. aastal vastu võetud järeldustes terrorismiohvrite kohta⁴ liikmesriike üles nimetama riikliku kontaktpunkti, kes vastutab kättesaadavat tuge, abi, kaitset ja hüvitussüsteeme käsitleva teabe edastamise eest terrorismiohvritele, et lihtsustada kiiret teabevahetust ja abi terrorirünnaku korral;

TUNNUSTADES terrorismiohvreid toetavaid ja kaasavaid ELi algatusi, nagu 2020. aasta juunis vastu võetud ohvrite õigusi käsitlev ELi strateegia (2020–2025), mis on kohaldatav kõigi kuriteoohvrite suhtes ja milles pööratakse erilist tähelepanu kõige haavatavamatele ohvritele, ning terrorismivastase võitluse tegevuskava, mille komisjon esitas 2020. aasta detsembris ja milles kutsutakse üles tugevdama toetust terrorismiohvritele; radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustik, mille kaudu komisjon on alates 2011. aastast terrorismiohvreid toetanud, eelkõige spetsiaalse terrorismiohvrite tööühma raames; ELi ohvrite õiguste platvorm, millega nähakse ette horisontaalsem lähenemisviis ohvrite õigustele, sealhulgas terrorismiohvrite õigustele, koondades esmakordselt kokku kõik ohvrite õigustega seotud ELi tasandi osalejad, ning ELi terrorismiohvrite eksperdikeskus, mille Euroopa Komisjon lõi eesmärgiga pakkuda liikmesriikide ametiasutustele ja ohvriabiorganisatsioonidele asjakohaseid teadmisi, suuniseid ja tuge;

TUNNUSTADES ELi terrorismiohvrite eksperdikeskuse edu katseprojekti etapis ja komisjoni otsust jätkata uue kaheaastase etapiga, mida on võimalik pikendada veel kahe aasta võrra;

OLLES TEADLIK, et mitte kõik liikmesriigid ei ole kogenud oma territooriumil terrorirünnakuid või neil ei ole elanikke, kes on langenud terrorismi ohvriks teistes riikides, mistõttu neil arusaadavalt ei ole terrorismiohvreid käsitlevaid erisätteid;

⁴ 9719/18.

RÕHUTADES, et terrorismil selle praegusel avaldumiskujul on ülemaailmne ja piiriülene mõõde ning seetõttu on vaja, et kõik liikmesriigid oleksid valmis, juhuks kui nende territooriumil toimub terrorirünnak või kui see mõjutab nende elanikke. Järjepideva valmisoleku ja reageerimise saavutamiseks kogu Euroopa Liidus tuleks vastu võtta teostatavad ja tõhusad lahendused;

VÕTTES ARVESSE, et Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastavalt terrorismivastase võitluse direktiivi artikli 29 lõikele 2 esitatud komisjoni aruandes⁵ jõutakse järeldusele, et hoolimata direktiivi üldisest mõjust esineb terrorismiohvreid käsitlevate erisätete ülevõtmisel puudusi, mis võivad mõjutada piiriüleseid terrorismiohvreid, kes ei saa nende konkreetsetele vajadustele kohandatud abi või tuge;

MÄRKIDES, et kõik liikmesriigid ei ole kooskõlas terrorismiohvreid käsitlevate nõukogu järeldustega määranud ühtset kontaktpunkti;

TUNNUSTADES asjaolu, et terrorismiohvrite jaoks on loodud ühtsed kontaktpunktid, mis toimivad erivõrgustikuna ohvrite õiguste Euroopa võrgustiku raames;

MÄRKIDES, et lisaks sellele, et liikmesriikidel peab olema määratud ühtne kontaktpunkt, mis lihtsustaks terrorismiohvrite juurdepääsu abile, tuleks mittesiduvas tegevusprotokollis sätestada parimad tavad ja soovitusel ühtsete kontaktpunktide koostööks ja ühistegevuseks sellise terrorirünnaku korral, mis toob kaasa piiriüleseid ohvrid. Ühtsete kontaktpunktide võrgustik on koostanud mittesiduva dokumendi „Terrorismiohvrite ühtsete kontaktpunktide võrgustiku tegevusprotokoll“,⁶ mis võib liikmesriikide erinevaid riiklikke olusid arvesse võttes aidata kaasa sellele, et asjaomased ohvrid saavad abi, tuge, kaitset ja rahalist hüvitist kooskõlas Euroopa õigusaktidega;

⁵ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/541 (terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK) artikli 29 lõikele 2 (13478/1/21 REV 1 + ADD 1 + COR 1).

⁶ 14763/23.

RÕHUTADES, et terrorirünnakute poliitilise ja üldise ühiskondliku komponendiga kaasneb vajadus terrorismiohvriteid tunnustada ja mälestada, mis toetab ohvrite kui üksikisikute ja kogukonna liikmete taastumise protsessi, edendades sotsiaalset ühtekuuluvust ja demokraatlike väärtuste kaitset. On oluline, et liikmesriigid tagaksid terrorismiohvrite mälestuse austamise, mis on nii märk õigluse jalule seadmisest kui ka viis terrorismi ja vägivaldse äärmuse delegitimeerimiseks ühiskonnas;

TUNNISTADES, et terrorismiohvitel peaks kõnealuses mälestamispoliitikas olema keskne roll ning eelkõige peaks neil olema roll teadlikkuse suurendamisel terroristlikust vägivallast oma tunnistuste kaudu, kuna nende häääl on võimas vahend, mille abil suurendada teadlikkust sellest, millised on terrorismi ja vägivaldse äärmusluse tagajärjed inimestele;

RÕHUTADES kodanikuühiskonna ja ohvriorganisatsioonide panust terrorismiohvritele toe pakkumisel ja tähelepeanu juhtimisel erinevatele probleemidele, millega nad silmitsi seisavad, ning nende rolli mälestamispoliitikas ning terrorismi ja vägivaldse äärmusluse delegitimeerimises;

LIIKMESRIIKE KUTSUTAKSE ÜLES

OLEMA TEADLIKUD vajadusest olla terrorirünnaku korral valmis ning sellest tulenevalt nimetama terrorismiohvrite jaoks ühtse kontaktpunkti, et lihtsustada piiriüleste ohvrite jaoks õiguste kasutamist ja aidata kaasa tõhusale koostööle kõigi liikmesriikide vahel;

INNUSTAMA oma riiklikku ühtset kontaktpunkti enda olemasolust laialdaselt teavitama, et olla riigi ja rahvusvahelise tasandi ametiasutustele teada, ning kohustuma hoidma ohvrite õiguste Euroopa võrgustiku kontaktpunktide nimekirja ajakohasena;

KAALUMA terrorismiohvrite ühtsete kontaktpunktide võrgustiku tegevusprotokollis sisalduvate parimate tavade ja soovitude rakendamist, austades samal ajal täielikult liikmesriikide õigusakte ja eripära;

INNUSTAMA ohvrite õiguste direktiivi sihipärase muutmise kiiret vastuvõtmist, mille eesmärk on tagada, et kuriteoohvrid, sealhulgas terrorismiohvid, saaksid oma õigusi ELis täiel määral kasutada;

INNUSTAMA selliste meetmete vastuvõtmist, millega tagatakse terrorismiohvrite tunnustamine ja austamine, edendades ohvritega tegelevate spetsialistide koolitamist, juhtides meedia tähelepanu ohvrite kohtlemisele ning soodustades käsitlust, mille puhul võetakse mälestusüritustel arvesse ohvrite soove ja arvamusi;

ARVESTAMA, et terrorismiohvrite hääl ja nende tunnistused suurendavad teadlikkust sellest, millised on terrorismi ja vägivaldse äärmusluse tagajärjed inimestele, ning seetõttu tuleks neid liikmesriikide vägivaldse radikaliseerumise ennetamise programmides ja strateegiates arvesse võtta;

EDENDAMA terrorismiohvrite mälestamise poliitikat vastavalt liikmesriikide kommeteale ja tavadele, et ei unustataks neid, kes kaotasid elu või said füüsiliselt või psühholoogiliselt kannatada või pidid ohverdama oma vabaduse terroristliku fanatismi tagajärjel, kusjuures seda poliitikat saaks kasutada ka vägivaldse radikaliseerumise ennetamise vahendina;

KAALUMA viise, kuidas lihtsustada teabevahetust piiriüleste ohvrite kohta ohvrite parimates huvides;

KOMISJONIL PALUTAKSE

ERGUTADA koostööd liikmesriikide, olemasolevate ELi struktuuride ja kodanikuühiskonna vahel, et pakkuda terrorirünnakute ohvritele tõhusat tuge nii vahetult pärast rünnakut kui ka järelmeetmete etapis;

TAGADA ELi terrorismiohvrite eksperdikeskuse jätkuv toimimine ja laiendada selle tegevuse ulatust, et see saaks terrorirünnaku korral liikmesriike, eelkõige kõige vähem ettevalmistatud liikmesriike praktilisemalt toetada, hõlbustades samal ajal uusi partnerlusi rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega;

TOETADA terrorismiohvrite ühtsete kontaktpunktide võrgustiku toimimist ohvrite õiguste Euroopa võrgustiku raames, korraldades tõhusat ja operatiivset koostööd liikmesriikide ühtsete kontaktpunktide vahel;

JÄTKATA tihedas koostöös ohvrite ühendustega iga-aastase terrorismiohvrite mälestamise ELi päeva korraldamist, mis on märk nii meelestpidamisest kui ka vastupidavusest;

TAGADA, et terrorismiohvrite ja selle üleelanute häält võetakse kuulda tegevustes, mis töötatakse välja 2024. aastal käivitatava ELi radikaliseerumise ennetamise teadmuskeskuse raames.
